

تفکیک دین از سیاست در انقلاب کبیر فرانسه به کامل‌ترین شکل خود رسید/ چرایی رویکرد سینماگران به آثار الحادی

دکتر احمد احمدی استاد فلسفه و رئیس انتشارات سمت گفت: الهیات و دین، پیش از دوران مدرن، از حکومتی با پایه و اساس مستحکم برخوردار بود، اما شرایط به سمتی پیش رفت که برخی فیلسوفان صرفاً فلسفه گرا شدند و به مرور بر تعداد آنها اضافه شد، این آزادی اندیشه عنوان «دوران مدرن» را از آن خود کرد.

دکتر احمد احمدی استاد فلسفه و رئیس انتشارات سمت گفت: الهیات و دین، پیش از دوران مدرن، از حکومتی با پایه و اساس مستحکم برخوردار بود، اما شرایط به سمتی پیش رفت که برخی فیلسوفان صرفاً فلسفه گرا شدند و به مرور بر تعداد آنها اضافه شد، این آزادی اندیشه عنوان «دوران مدرن» را از آن خود کرد.

دکتر احمد احمدی در پاسخ به این سوال که چه عواملی باعث شد میان الهیات و فلسفه مرزبندی صورت گیرد، به خبرنگار مهر گفت: اگر بخواهم این موضوع را از ابتدای شروع فلسفه در یونان باستان بررسی کنم باید بگویم در یونان باستان دینی وجود نداشت تا بین فلسفه و دین تفکیک قائل شوند، دین مسیحیت نیز بعدها به یونان رفت، بنابراین اصلاً آنجا زمینه تفکیک وجود نداشت و فلسفه آزاد بود. بعد از دوران قرون وسطی بود که عده ای از فلاسفه دین را کاملاً کنار گذاشته بودند، اکثر فیلسوفان فلسفه گرا و منکر بحث الهیات شدند و اصلاً آن را غیرقابل اثبات دانستند. فیلسوفان انگشت شماری را می توان مثال آورد که به دنبال مباحث الهیات بودند. حتی به تدریج فلسفه هایی پدید آمد که خود را از دین و وحی مستقل اعلام کردند.

این استاد دانشگاه افزود: نتیجه این شد که در دوران متأخر فلسفه هایی داشتیم که به طور رسمی خود را جدا از دین اعلام کردند، ولی در عین حال فیلسوفان دین دار نیز داشتیم. دکارت، لایب نیتس، اسپینوزا دین دار بودند، البته اسپینوزا از وحی فاصله گرفت ولی فیلسوفی الهی بود. کانت نیز فیلسوفی الهی بود، ولی دین را تقریباً کنار گذاشت و عقل را حاکم کرد از آن برخی فیلسوفان با دین کنار آمدند و بعضی آن را کنار گذاشتند.

حجت الاسلام دکتر احمدی تصریح کرد: تفکیک دین از سیاست در انقلاب کبیر فرانسه به کامل ترین شکل خود رسید. به این ترتیب که عده ای کاملاً در برابر کلیسا ایستادند و الحاد را گسترش دادند با وجود اینکه در آن زمان دین داری بسیار گسترش داشت ولی عده ای افکار الحادی را گسترش دادند و آن درگیری های تاریخی پدید آمد. نتیجه این شد که در قرن چهاردهم و پانزدهم شکاکیت ظهور کرد. کما اینکه در کتاب «171؛ نقد تفکر فلسفی» که آن را ترجمه کرده ام؛ چهار فصل را به عوامل جدایی دین از فلسفه و نحوه پدید آمدن شکاکیت اختصاص دادند و اینکه چرا بعد از شکاکیت عده ای نسبت به فلسفه، بدبین شدند.

رئیس انتشارات سمت درباره گرایش فیلسوفان مختلف گفت: دکارت برای دفاع از فلسفه ظهور کرد. هیوم و لاک فلسفه گرا بودند البته لاک متدین بود ولی هیوم این طور نبود هیوم تجربه گرای محض بود. مکتب های فلسفه گرا و شکاکیت به تدریج از دین فاصله گرفتند و این موضوع باعث ایجاد فاصله برخی فیلسوفان ده های بعدی نیز از دین شد.

وی در پاسخ به این سوال که چرا این مرزبندی پس از دوران مدرن صورت گرفت؟ این طور پاسخ داد: آن دوران جو حاکم و جو اعتقادی طوری بود که معمولاً فیلسوفان جرأت اظهار الحاد نداشتند. الهیات و دین، پیش از دوران مدرن، از حکومتی با پایه و اساس مستحکم برخوردار بود، اما شرایط به سمتی پیش رفت که برخی فیلسوفان صرفاً فلسفه گرا شدند و به مرور بر تعداد آنها اضافه شد، این آزادی اندیشه عنوان «دوران مدرن» را از آن خود کرد.

حجت الاسلام احمدی ادامه داد: به طور کلی وقتی نوع خاصی از افکار فلسفی شکل می گیرد هر قشری متناسب با شرایط خود از آن بهره مند می شود در واقع عده ای به سمت استفاده از آن می روند، به عنوان مثال وقتی سینما گران متوجه می شوند که از الحاد و بی دینی می توانند به درآمد بیشتری دست پیدا کنند بنابراین بی دینی را بسط می دهند، مارکسیست، ماتریالیست ها و... از منظر سیاسی به آن نگاه می کنند و زمانی که متوجه می شوند منافع شان در گرو بی دینی است پس به این سمت گرایش پیدا می کنند. به طور کلی هر قشر و سازمانی که متوجه می شود معنای الحادی بهتر می تواند اهداف آنها را تأمین کند به دنبال آن می روند.

وی با بیان اینکه مجموعه ای از عوامل سبب جدایی دین از فلسفه شد، افزود: پیدایش انقلاب فرانسه در پیدایش الحاد بسیار تأثیر

گذار بود. قبل از این اتفاق عده ای صحبت از چنین تفکری داشتند ولی در آن دوره تسلط کلیسا بر افکار مردم به قدری بود که امکان اعلام الحاد به آسانی میسر نبود اما در قرن 15 عده ای آشکارا الحاد را اعلام کردند. این موضوعات دست به دست هم داد تا نوعی مدرنیته فکری ایجاد و سبب شد جریان ها و نحله هایی بوجود آید و در مقابل آن نیز مکتب های الهی ایجاد شود و این روند همچنان نیز ادامه دارد.